

X. Fejlődési szakaszok és korosztályok

Október 25., vasárnap, 15.10

László szunyókált, alig hallotta a hajtóművek zúgását.

Most repült először életében, de az első pár perc izgalmai után gyorsan mély álomba merült, amelyből csak annyi időre tért magához, hogy elfogyassza az egyszerű ebédet, amelyet egy mosolygó utaskísérő szolgált föl. Az utolsó néhány nap őrült rohanásban telt, és a napok túl rövidek voltak ahhoz, hogy mindent előkészítsen a képzésre; nem is beszélve a sok bürokratikus akadályról, amelyen át kellett verekednie magát, hogy vízumhoz jusson. A képzésre végül nem Franciaországban, Strasbourgban került sor, hanem a Gilwell Parkban, az angol cserkészszövetség képzési központjában. László rettentő izgatott lett, ha arra gondolt, hogy egy ilyen cserkész történelmi jelentőségű helyre juthat el. A repülőtérré István vitte ki, aki szeretne volna elkísérni, de sajnos a szövetség anyagi ereje nem tette lehetővé, hogy két embert küldjenek.

A hajtóművek sebessége hirtelen megváltozott, és a gép enyhén balra billent. A pilóta bement, hogy a Heathrow repülőtér felé közelednek, és megkérte az utasokat, hogy kapcsolják be biztonsági övüket, állítsák üléseik támláját függőleges helyzetbe, és csukják vissza az előttük lévő ülés hátán található kis asztallapot. László oldalt hajolt, hogy kilásson az ablakon. Néma ütődést érzett, és erősen megszorította az ülés karfáját. A gép sebessége gyorsan csökkent.

– Csak a féklapok – motyogta egykedvűen a szomszédja, miközben kinyújtotta a karját, hogy összehajtogasson egy vastag Sunday Times-t.

Az Airbus átvágott egy felhőrétegen, és hirtelen láthatóvá vált az angol vidék, amint a sápadt, alacsony őszi nap megvilágította. László izgatottan figyelte, hogyan vonul el szeme előtt a lilliputi táj, csodálkozott az alatta lévő viéket tarkító ezernyi érdekességen: szinte azonos házakból álló falvak, amelyek itt-ott utakhoz, folyókhoz és erdőkhöz kapcsolódnak, miniatűr személy- és teherautók az autópályán. Vajon a Gilwell Park is látható? Nem volt kedve megkérdezni a szomszédját.

A gép már a Heathrow repülőtér körül manőverezett leszállási engedélyre várva, és az utaskísérők kis fehér belépési űrlapokat osztottak ki. László elővette zsebéből az útlevelét, hogy számát ráírja a kártyára. Hirtelen aggódni kezdett. Hogyan fogadják majd a Gilwell Parkban? Képes lesz majd követni a

képzés menetét? És az első probléma, amellyel szembe kell néznie: hogyan fog a londoni metró labirintusában eltalálni Chingfordba, ahol valószínűleg valaki majd várja...

A gép végül simán leszállt, és László rövidesen egy sorban találta magát a többi útlevel-ellenőrzésre váró utassal együtt. Egy fiatal, mosolygó bevándorlási tisztviselő ellenőrizte a vízumát, lepecsételte az útlevelét, és üdvözölte az Egyesült Királyságban. Miután a szállítószalagról visszaszerezte a hátizsákját, és megtalálta az Exit feliratot, két falnak dőlő vámtisztviselő közönyös tekintetétől kísérvé végighaladt egy folyosón, és egyszerre a repülőtér kozmopolita nyüzsgésében találta magát. A pénzváltó ablaknál a pultot egy óriási férfi foglalta el, aki turbánt viselt gondosan nyírt bajusszal és szakállal, amelyet egy kis háló tartott a helyén. „Életemben először látok igazi szikhet” – mondta László magában, miközben átnyújtott néhány bankót, hogy felváltsa. Az indiai tíz fontot és némi aprópénzt adott neki, anélkül, hogy akárcsak egy szót is szólt volna.

Eléggé zavarta a nyüzsgés és a zaj. Kisilabizált egy zsebtolvajokra figyelmeztető plakátot, majd az „Underground” feliratot követve a metró felé indult. Egyfajta spirális alagút vezetett a metró bejáratáig, ahol egy újabb sorba kellett beállnia, hogy jegyet váltson, majd a peronra érkezett, ahol rövidesen meglátta a furcsa, félhenger alakú metrókocsikat. Milyen kicsi, csodálkozott László, aki a hatalmas szovjet gyártmányú szerelvényeket szokta meg. Belépett a tolóajtón, levette a hátizsákját és leült. A szerelvény csikorogva indult, majd a hosszú alagútban felgyorsult. Rövidesen a London környéki vidéken haladt a vonat, és László előhúzta zsebéből a pultról elvett térképet, hogy ellenőrizze a megállókat: Hatton Cross, Hounslow West, Hounslow Central, Hounslow East, Boston Manor, North Fields... Jó vonalon ült, de az út sehogy sem akart véget érni. Lászlónak a zötyögés ellenére is komolyan küzdenie kellett, hogy el ne aludjon. Baron’s Court, Earl’s Court, Gloucester Road, South Kensington...

László az egyik megállóból való elinduláskor fölállt; már Londonban jártak, és a le kellett szállnia a következő, Victoria állomáson. Amikor a szerelvény megállt, át kellett küzdenie magát a tömegben, miközben néhány utast félretolt az útból. Nagy sietségében beverte a fejét a keskeny ajtó keretébe, és beszorult a hátizsákja. Valaki hátulról megtolta, ő pedig esetlenül kihuppant a peronra. Két borotvált fejű, zöld és vörös tarajt, valamint orrában és fülében fémkarikákat viselő punk ment el mellette vihogva. Félelmei ellenére könnyedén megtalálta a másik metróvonalat. Felirat jelezte a vonat érkezését: még három perc... két perc... egy perc... megjött a szerelvény.

László levette hátizsákját és az egyik kocsi felé indult. Ez ezúttal nem volt annyira tele. Állomások vonultak el: Green Park, Oxford Circus, Warren Street. A Walthamstow Central (hogy a csodába ejtik ezt ki?!) állomásnál át kellett szállnia, hogy Chingfordba jusson. Minden megállónál csökkent az utasok száma. Végül László egyedül maradt egy nagydarab karibi hölgygel, aki vele szemben horkolt. Mintha csak érezné, hogy könnyebb lett, a vonat beszánguldott egy végtelen alagútba. A kocsit erős zökkenések rázták, a vágányok csattogtak a kerekek alatt. László erősen kapaszkodott: félt, hogy ráesik a nagydarab hölgyre, aki zavartalanul folytatta sziesztáját.

Chingford, végre! László kilépett az állomásról, és pontosan olyan helyen találta magát, amilyennek egy essexi kisvárost elképzelt. Baloldalt kis, fedett buszmegállóhoz hasonló taxiváro volt, amelyben csak le kell akasztani a telefonkagylót és tárcsázni a taxivállalat számát. Az út másik oldalán keskeny emeletes busz távolodott. Néhány ház állt a környéken, és gyalogosok sétáltak. Az egész nagyon nyugodt volt és békés.

A sarkon egy Ford mikrobusz fordult be, és megállt a járda mellett. Magas, vékony, vörös hajú férfi szállt ki belőle. Drapp egyenruhát, és zöld, öltönyhöz való nyakkendő-t viselt. Határozottan kezét nyújtott Lászlónak, borzalmasan ejtve ki a nevét, és bemutatkozott.

László csak a keresztnévét értette, John, és megrázta a kezét. Villámgyorsan a mikrobuszba került László hátizsákja, aztán ők maguk is, és a jármű a Gilwell Park felé vette az irányt.

Lászlót lenyűgözte a Gilwell: a park szépsége, az épületek stílusa, a kedves fogadtatás, a kifogástalan rend és tisztaság. John vezetésével regisztráltatta magát, és megkapta a szobája kulcsát. A vacsorát este hétkor szolgálták föl, úgyhogy addig szabad volt.

Benyitott a szobába, amelyet majd valaki mással fog megosztani, és helyeslőleg bólintott az egyszerű, de kényelmes bútorzat láttán. Letette a hátizsákját a padlóra, és kipróbálta az ágy keménységét. Aztán fölkelt, kinyitotta az ablakot, és mélyet lélegzett az angol ős friss levegőjéből.

A park hívogatta. Végigrohant a folyosón és leszánguldott a lépcsőn. Széles ajtó vezetett kifelé. Végigsétált egy ösvényen, és megállt Baden-Powell mellszobra előtt. Kis bronztábla hirdette, hogy a mexikói cserkészek ajándéka. A cserkészlet alapítója szabályos egyenruhában, katonásan, szigorúan nézett. László visszaemlékezett egy fényképre, amely Baden-Powellt indiai áruhában ábrázolja, huncut, élénk csillogással a szemében. Az jobban tetszett neki, mint a szobor. Hátra arcot csinált, és egy lakókocsi féle felé indult, amelyet tető

védett az időjárástól. Éppen tanulmányozni kezdte, amikor megszólalt mögötte egy hang:

– Ez az a lakókocsi, amelyet a '29-es Birkenhead Jamboreen a cserkészek B.-P-nek ajándékoztak. Volt hozzá egy Rolls-Royce is, hogy vontassa, de az nincs itt.

László megfordult. Klasszikus cserkész-egyenruhát – égszínkék ing, sötétkék nyakkendő és rövidnadrág – viselő vékony, napbarnította fiatalember állt mögötte.

– Mario vagyok Olaszországból – mondta mosolyogva. – Itt van Baden-Powell lábnyma. Jó nagy, mi?

Folyékonyan beszélt angolul, enyhe akcentussal. László bemutatkozott, és megrázta Mario kezét. Megvizsgálták az Alapító lábának lenyomatát, és közösen folytatták a Gilwell Park fölfedezését. László percek alatt megszerette Mariót. Jogászhallgató volt, és az olasz katolikus cserkészszövetség, az AGESCI országos rover szakvezetője.

– Vannak roverek a ti szövetségetekben? – kérdezte Mario.

László elmesélte, hogy épp milyen munkában vannak, hogy felülvizsgálják a szövetség teljes ifjúsági programját.

– Ez nagyon jó – mondta Mario. – Szívesen segítek, ha tudok. Természetesen először is azt tanácsolnám, hogy építsetek ki egy nagyon szilárd rover-korosztályt. Ez adja a szövetség erejét.

Mario szenvedélyes beszámolóba fogott, elmesélte, hogyan működik a rover korosztály Olaszországban, mik a célkitűzései, a felépítése és a tevékenységei. László figyelt, közben pedig szórakozottan rágicsálta egy százszorszép szárát, amelyet a gyepről szakított. Elképedt Mario lelkesedésén, aki időről időre megszakította elbeszélést, hogy egy újabb részletet meséljen el a Gilwell Parkról, amelyet valóban nagyon jól ismert.

– Nem most vagy itt először, ugye? – kérdezte László.

– Nem, voltam már itt néhány képzésen. Odahaza kiképző is vagyok. Nagy csodálója vagyok a brit képzési rendszernek. A Gilwell Park egy kicsit a cserkészet Mekkája, tudod. Baden-Powell itt szervezte az első cserkészvezetőknek szóló képzéseket. Sokáig minden nemzeti szövetségből itt kellett elvégeznie egy képzést valakinek, ha saját országukban képzéseket akartak szervezni. Ma ez már a múlté, és minden elismert nemzeti szövetség maga csinálja a vezetőképzéseit, de a Gilwell tekintélye tovább él.

Hirtelen harangszót hallottak.

– Vacsoraidő van – mondta Mario. – Menjünk! A többi résztvevő valószínűleg most érkezik.

Igaza volt. Az étteremben néhány asztalt már elfoglaltak az első vendégek, és az ételosztó pult előtt rövid sor alakult ki. Mariót követve László is fogott egy tálcát, és beállt a sorba. Kiválasztotta az ételt, és rövidesen egy olyan asztalnál találta magát, ahol rajta kívül három fiatal nő és egy férfi ült. Mario mutatta be őket egymásnak. László megpróbálta megjegyezni a nevüket és azt összekötni az arcukkal: Maarti Finnországból, Erika Svédországból, Katarina Görögországból, és Christiane Svájcból. Elnézést kért, hogy még nem tűzte ki az érkezéskor kapott kis névtáblát az ingére. Jókedvű társalgás kezdődött. Lászlóra csak úgy záporoztak a kérdések. A közép- és kelet-európai szövetségeket még nem ismerték, és ezért nagy volt a kíváncsiság.

– Nézzétek, ki jön ott! – mondta Mario.

Többekkel együtt egy magas, mosolygó, fiatal nő lépett a helyiségbe.

– Ő Jane, az európai ifjúsági programigazgató. Igazán kedves teremtés.

Vacsora után mindenki a bár felé vette az irányt, amelyet a cserkészlet kezdeteit ábrázoló festmények díszítettek. Közvetlen és baráti volt a légkör. László belesüppedt egy nagy bőrfotelbe.

– Nem hittem volna, hogy ilyen klassz...

– Nagyon angol – válaszolta Mario, és egy sört nyújtott felé.

László tétován figyelte a beszélgetések moráját, miközben sörét kortyolgatta. Barátaira gondolt, különösen Évára.

Ábrándozásait egy pohár falához ütődő kiskanál csengése szakította meg. Valaki csöndet kért.

– Ez John. Benne van a Gilwell Park szervezői csapatában – súgta oda Mario.

– Már találkoztam vele – bólintott László.

John mindenkit üdvözölt, és bemutatta Jane-t, az Európai Cserkésziroda ifjúsági programigazgatóját. Jane átvette a szót, először angolul beszélt, azután franciául. Köszöntötte a szeminárium már jelen lévő résztvevőit, és megemlítette, hogy néhányan csak éjszaka fognak megérkezni. A képzés másnap kezdődik. Reggelizni 7.30-tól lehet, és az első összejövetel 9-kor kezdődik. Majd mindenkinek nagy papírlapokon kell bemutatnia önmagát és a

cserkészszövetségét valamint azt, hogy mit vár a képzéstől. A gyakorlati részletekről és az írószerekről másnap gondoskodnak. Mindenkinek kellemes estét kívánt, és figyelmeztetett, hogy ne maradjanak fent túl későig, hogy másnap reggel fel tudjanak kelni. László a többiekkel együtt megtapsolta, majd hátradőlt a fotelben. A beszélgetésekből és a nevetésből kellemes háttérzaj alakult ki, amelyre már egyáltalán nem figyelt. Kezdte magát fáradtnak érezni az utazástól.

Mario újabb itallal kínálta meg, amelyet udvariasan visszautasított.

– Kösz, inkább nem. Azt hiszem, csöndesen távozom. Nagyon korán keltem, hogy elérjem a repülőt.

Mario jelezte, hogy megérti, és Erikával és Maartival folytatta szenvedélyes beszélgetését. László diszkréten az ajtó felé indult, végighaladt az Egyesült Királyság főcserkészeinek hivatalos portéival díszített folyosón, és kilépett a parkba. A fákat megvilágította a telihold, csöndesen susogtak az enyhe szellőben. A levegő hűvös volt és nyirkos. Szobájába érve megmosta a fogát, egy szempillantás alatt levetkőzött, ruháit egy székre dobta, fölvette régi pizsamáját, és boldogan bebújt az egyik ágyba. Szinte egy csapásra elaludt, anélkül hogy észrevette volna a falnak támasztott másik hátizsákot.

...

Október 26., hétfő, 7 óra

Lászlót borzalmas csörömpölés verte föl álmából: egy fölboruló szék robaja, majd visszhangzó szitkozódás. Fölkapcsolta az ágy melletti kislámpát és felült. Szoros, fluoreszkáló zöld színű melegítőt viselő, roppant méretű fenék bámult rá. Aztán a hátsó rész eltűnt, és helyére pirosposzsgás arc került szőke hajkorona alatt.

– Annyira sajnálom. Le akartam csapni azt a nyomorult vekkert, csak nem vettem észre ezt a rohadt széket.

Ez egy óriás, futott át Lászlón, miközben a fölé magasodó fiatal férfit nézte. A szoba egész aprónak tűnt körülötte.

– Emmanuel a nevem, de a barátaim csak Manunak hívnak. Te vagy László, ugye?

László meglepetve bólintott. Manunak furcsa kiejtése volt.

– Belgiumból jöttem. Nem beszélek túl jól angolul. Tegnap éjjel sikerült úgy bejőnnöm, hogy ne ébresszek föl, de ma reggel nem jött össze. Bocs.

– Semmi gond – mondta László az órájára nézve. – Pont hét óra. Ideje fölkelni. Elmegeyek zuhanyozni.

Háromnegyed nyolckor László és Manu átmentek az étterembe. Ők voltak az elsők, grillezett bacon ínycsiklandozó illata fogadta őket.

– Éhen halok – mondta Manu, és megragadott egy tálcat, amely egész kicsinek látszott hatalmas kezében.

László tetőtől talpig végigmérte: ránézésre legalább 1 méter 95 és 110 kiló, bölcs dolog lesz jóban lenni vele...

Reggeli közben aztán László megszerette a belga óriást. Szellemes volt és művelt, a komolyzene lelkes tisztelője. Fuvolázott, rajongott a számítógépekért, CAD, vagyis számítógéppel segített tervezés volt a végzettsége, ezen kívül buzgó cserkész, a szövetség ifjúsági programjáért felelős vezető.

– Vigyáznom kell, diétázom – mondta Manuel, miközben a harmadik szelet pirítóst pusztította el vajjal és lekvárral. Ivott egy korty kávé, és megkérdezte:

– Miért jöttél ide? Személy szerint én szeretnék többet megtudni a többi szövetség serdülőkkal tett tapasztalatairól. Rengeteg tagot veszítünk 13-14-éves kor körül, és úgy látjuk, hogy felül kellene vizsgálni a rendszert.

László néhány szóban elmondta, milyen munkát végeznek barátaival.

– Ejha! Ezzel azt mondod, hogy a szövetség egész programját átdolgozzátok? Micsoda meló!

– A legnagyobb problémánk az elszigeteltség – válaszolta László. – Abszolút a semmiből kell kezdenünk. Rettentő sokat segítene, ha tudnánk, más szövetségek mit csinálnak, annál is inkább, mivel nincs egyhangú támogatottságunk a tagság részéről. Vannak néhányan, akik minden változást elutasítanak, és a '30-as évekből származó kézikönyveket szeretnék továbbra is használni.

– Ismerem a helyzetet. Mindig ugyanaz a történet. Sokan összekeverik a cserkészlet alapvető elemeit a külső megjelenésével. Elutasítják a megjelenés megváltoztatását, és ugyanakkor elszúrnak az egészet, mert képtelenek megfelelni a fiatalok elvárásainak. Elég sok embert ismerek Európában. Be tudlak mutatni néhány más szövetség vezetőinek... Ez itt például Mario,

mellesleg. Olaszországból jött. Már bemutattak neki?

Az étterem ajtájában Mario bukkant fel, és feléjük integetett.

– Igen, tegnap este találkoztunk. Rajta kívül emlékszem még Maartira Finnországból, Erikára Svédországból, Katarinára Görögországból, és egy svájci lányra, akinek már nem tudom a nevét.

– Látom, nem vesztegetted az idődet.

Öt perccel 9 előtt László újdonsült barátaival átment a képzési terembe. A bejáratnál mindenki kapott egy fejhallgatót a szinkrontolmácsoláshoz. Manu a csoportot egy üres széksorhoz vezette, és megkönnyebbült sóhajjal leült. A szék felnyögött alatta, de tartott. John beállította az írásvetítőt, a tolmácsok pedig elfoglalták helyüket a terem végében található fülkékben.

Tíz perc múlva minden résztvevő a helyén ült. László összesen nagyjából harmincat számolt meg. John szólalt meg, mindenkinek hasznos napot kívánt, és elmondott néhány gyakorlati tudnivalót az időbeosztásról és az étkezésekről. Jóindulattal rámutatott, hogy öt perc késéssel kezdenek, és ennek nem szabad szokássá válnia. László föltette a fejhallgatóját, és épp akkor kapcsolt a francia tolmácsolásra, amikor John a rendszer használatát kezdte magyarázni. Ezután Jane vette át a szót, miközben László eredménytelenül küzdött a készülék kapcsolójával, hogy megtalálja a megfelelő csatornát. Szitkozódott és lerakta a fejhallgatót. Amikor körülnézett, hirtelen rájött, hogy szomszédai furcsán nézik. Mivel a fejhallgatótól az előbb semmit sem hallott, hangosan káromkodott. Elvörösödött és elsüllyedt a székében.

Eközben Jane a képzés célkitűzéseit ismertette: a különböző fejlődési szakaszok elemzése gyermekkortól serdülőkorig Európában, és az európai cserkészszövetségek által alkalmazott korosztályi rendszerek értékelése; a különböző korú fiatalok igényeinek azonosítása, és a mód, ahogy a szövetségek ezeknek az igényeknek megfelelni próbálnak; az európai cserkészlet minőségi és mennyiségi fejlődése szempontjából legérdekesebb megoldások megosztása. A témát majd Dorthé Hansen asszony, norvég egyetemi tanár fogja bevezetni, aki a fiúk és a lányok összehasonlító fejlődésének szakértője. Mindezek előtt azonban az első lépés, hogy minden résztvevő bemutatkozzék, illetve megossza a többiekkel tapasztalatait és elvárásait. A képzés sikere valójában attól függ, hogy a résztvevők mennyire képesek egymással kommunikálni, és aktívan hozzájárulni a folyamathoz.

John ezután felkérte a résztvevőket, hogy oszoljanak kiscsoportokra, majd a Park műszaki segítői minden csoportnak nagy papírokat és filctollakat osztottak ki. A gyakorlat célja az volt, hogy készítsenek két posztert, az

egyiken önmagukat és a tárgyjal kapcsolatos elvárásaikat mutassák be, a másikon pedig szövetségük viszonyát a képzés témájához. Az eredményeket azután minden kiscsoportban megosztották egymással.

László teljesen elveszettnek érezte magát; egyáltalán nem volt tapasztalata az ilyen fajta módszerekben. Egy képzés számára előadások sorozata volt. Normálisan csak figyelni kell, és jegyzetelni. A fejét vakarta, és csüggedten nézte a fehér lapot. Manu észrevette zavarát, és odament hozzá. Néhány személyre szabott kérdéssel kedvesen a megfelelő irányba kormányozta Lászlót, és segített neki, hogy kifejezhesse gondolatait.

László rájött, hogy kiváló hasznát veheti művészi érzékének, és néhány perc alatt két eredeti és tetszetős posztert készített, amelyek az egész csoport érdeklődését és elismerését kiváltották. Fokozatosan, a többiekkel beszélgetve megértette a módszer hasznosságát. A többiekre figyelve minden résztvevőben megerősödött az egymás iránti bizalom, és ez segített a közös nyelv és közös viszonyítási pontok kialakításában.

A kávészünet után minden rajz kikerült a falra. Jane elmagyarázta, hogy a poszterek egészen a képzés végéig ott maradnak, hogy a napi és a végső értékeléseknél hozzájuk viszonyíthasson a csoport, és hogy emlékeztessen: a képzés célja mindenekelőtt az, hogy mindenki elvárásának megfeleljen. Aztán Jane bemutatta Dorthe Hansent, aki magával ragadó előadásban hasonlította össze a fiúk és a lányok fejlődésének szakaszait a gyermekkortól egészen a serdülőkorig. Az előadót figyelve Lászlónak eszébe jutott a Szent Gellértben töltött hétvége, és az öreg Keszeli professzor fejtegetései. Elképzelte a Zöld-szigetet a régi vashámmal, és Éva sziluettjét a lenyugvó nap fényében. Hiányzottak a barátai, hiányzott Éva...

...

Pontosan ezekben a percekben Éva, István és Zsuzsa megbeszélést tartott a szövetség központjában harminc cserkészvezetővel: a programbizottság tagjaival és nagyjából tizenöt cserkészcsapat képviselőivel.

Arról beszélgettek, hogyan szervezzék meg és működtessék a kísérleti hálózatot.

– Azt szeretnénk – mondta Éva –, hogy az ötleteinket és a feltevéseinket valóban kipróbáljuk, a gyakorlatban is. Nem bizonytalan ötleteket akarunk javasolni az Országos Bizottságnak, hanem pontos elképzeléseket, amelyeket a

gyakorlatban is teszteltünk és megerősítettünk. Ezért van szükségünk rátok. Képesített vezetők vagytok, akik valamelyik korosztályra specializálódtok. Az lesz a feladatotok, hogy kipróbáljátok a javaslatainkat a fiúkkal és lányokkal, és értékeljétek, mennyire megfelelők. A ti megfigyeléseitek alapján fogjuk felülvizsgálni a javaslatunkat.

– Ez hogyan fog működni a gyakorlatban? – kérdezte az egyik résztvevő.

– Átadom a szót Istvánnak, aki elmagyarázza az általunk ajánlott módszert.

István fölállt, kiment a nagy táblához és beszélni kezdett, szavait pedig gyorsan felvázolt grafikonokkal illusztrálta.

– Tizenöt kísérleti cserkészcsapat vezetői vagytok, különféle korcsoportokhoz tartozó rajokkal. Így tehát azt gondoljuk, hogy ti megfelelően jelenítitek meg az ország különböző részeit, és azokat a különböző környezeteket, ahol a szövetség működik. Velünk együtt hálózatot fogtok alkotni, ha szeretitek a nagy szavakat, akkor tevékenységkutatási hálózatot.

– Nem kellene többen lennünk, ha már reprezentatív mintának kell lennünk?

– De igen, de sajnos az Országos Bizottságtól kapott költségvetésünk nagyon korlátozott, és nem tudunk tizenötönél több kísérleti csapatot működtetni.

– Hogyan fogunk kommunikálni egymással?

– Hát igen, az ideális megoldás a számítógép lenne, és akkor e-mailen kommunikálnánk, de sajnos egyelőre a „csigapostánál” kell maradnunk. Lassabb lesz, és nem mindig nagyon rendszeres, de ez az egyetlen út. Minden hónapban kaptok egy gépelt, fénymásolt füzetet, amelyben föl lesz vázolva egy olyan vizsgálat, amelyet a következő két hónap során kell elvégeznetek. Tőletek szeretnénk a vizsgálat végén részletes jelentést kapni, lehetőség szerint fényképekkel, sőt, akár magnó- vagy videófelvételekkel. Más szóval negyedévenként egy témát tesztelünk. Szeretnénk, ha negyedévenként össze tudnátok jönni, hogy megosszátok egymással az észrevételeiteket, és következtetéseket vonjatok le. Igen, Sanyi?

Az egyik déli nagyvárosból emelte föl kezét egy vezető.

– Melyek a tesztelni kívánt szempontok?

Megint Évánál volt a szó.

– Mint tudjátok, az a feladatunk, hogy előterjesszünk egy új ifjúsági programvázlatot az Országos Bizottságnak, aztán a Közgyűlésnek. Mostanáig egy neveléskonceptió-tervezetet, és végső nevelési célkitűzéseket határoztunk meg a szövetségnek. Ezeknek a dokumentumoknak a másolatait megkaptátok. A következő lépések: (1) a korosztályi rendszer kiigazítása és nevelési célkitűzések meghatározása a különféle korosztályoknak; (2) a különböző korosztályok érdeklődési körének megfelelő tevékenységek meghatározása, amelyek révén elérhetőek a nevelési célkitűzések; (3) a korosztályi módszerek és a próbarendszer kidolgozása.

– Miért nem a korosztályi módszerekkel kezdjük?

– Szeretnénk gyakorlatiasan közelíteni a témához, és tudjuk, hogy a szövetségnek arra van legnagyobb szüksége, hogy a cserkészlet gyakorlati megvalósításának módját javítsuk. Szeretnénk, ha sokrétűbbek lennének a tevékenységek, hogy jobban összhangban álljanak a fiatalok érdeklődésével, és pontosan megfeleljenek a nevelési célkitűzéseknek. Azután ennek alapján fogjuk felülvizsgálni a korosztályok módszereit. Meg kell értenetek, hogy a tesztelés eredményeit a lehető leghamarabb hozzáférhetővé kell tenni minden vezetőnek, hogy jobb munkát végezzenek, és felkelthessék a fiatalok érdeklődését. De innen már István folytatja.

– Köszönöm, Éva. Ezért három fő témánk van, és mindegyiknek legalább egy negyedévet szentelünk: novembertől januárig a korosztályok és a korosztályi célkitűzések; február-márciusban a tevékenységek; és április-májusban a korosztályi módszerek és a próbarendszer. Végül jövő nyáron szeretnénk az összes kísérleti csapatnak egy országos tábornak szervezni, hogy az egész programot egyben teszteljük. A részleteket majd a maguk idejében elmondjuk. Most a hónap végéig megkapjátok az első kipróbálandó anyagot a korosztályokról és a korosztályi módszerekről. Reméljük, januárban megkapjuk tőletek az első jelentéseket, és februárban szervezünk egy értékelő összejevetelt, hogy levonjuk az első szakasz következtetéseit és megindítsuk a másodikat.

– Eldöntöttétek, hogy megtartjátok-e a hagyományos korosztályokat?

– Jó kérdés. Még nem született döntés. Szeretnénk kipróbálni a különböző megoldásokat. Erről Zsuzsa többet tud mondani.

– A korosztályok az egyik olyan kulcsfontosságú téma, amellyel foglalkozunk. László ebben a pillanatban is Angliában van, a Gilwell Parkban. Egy európai képzésen vesz részt, amely a különféle korosztályi rendszerekkel foglalkozik. Valószínűleg hasznos információkkal fog hazatérni. Föl fogunk

vázolni néhány elképzelést, amelyet azután a ti segítségetekkel fogunk a gyakorlatban kipróbálni.

– Tervezték esetleg az 5-7 éveseknek egy farkaskölykök előtti korosztályt is, mint az angolok vagy a kanadaiak?

Zsuzsa figyelmét nem kerülte el, hogy ki tette föl a kérdést: Anna volt, egy fővárosi farkaskölyök-vezető.

– Anna, tudom, hogy érdekelne egy hód-korosztály...

– Egy kanadai ismerősömmel levelezünk erről, és elmondta, hogy érdekes eredményeik vannak. Meg kellene próbálnunk nekünk is.

– Sajnálom, Anna, de a testület nem osztja ezt a véleményt. Nem gondoljuk, hogy a szövetségnek lenne elegendő erőforrása, hogy belefogjon egy ilyen kísérletbe. Egyelőre be kell érned a farkaskölykökkel, ezen a területen van szükségünk a szakértelmedre.

Zsuzsa látta, amint Anna arca megkeményedik, és elhatározta, hogy a szünetben beszél vele. Egy másik vezető emelte föl a kezét. Márk volt, egy régi jóbarát. Éva megadta neki a szót.

– Azt hallottam, hogy november 21-ig le kell tennetek az Országos Bizottság asztalára az első javaslatot. A kísérlet viszont aligha fog addig elkezdődni...

– Az a cél, hogy a Közgyűlés jövő októberben meg tudja vitatni és el tudja fogadni az új ifjúsági programot. Az Országos Bizottság szorosan be van vonva a munkába, és minden egyes lépést jóvá kell hagyniuk. November 21-én remélhetőleg be tudjuk mutatni Bizottságnak az első eredményeket és a választott munkamódszert.

– Igen, Éva, de ne tegyünk úgy, mintha nem tudnánk a nehézségekről. Mindannyian tudjuk, hogy az Országos Bizottságban nincs konszenzus. Egy erős kisebbségnek nem tetszik ez az ötlet, hogy új cserkészprogramot fejlesszünk ki.

– Nagyon is tudatában vagyok a nehézségeknek, amelyeket le kell győznünk, de a munkánk egy demokratikus folyamat része. Olyan megbízás alapján dolgozunk, amelyet a legutóbbi Közgyűléstől és az Országos Bizottságtól kaptunk. Nekünk e megbízás alapján kell dolgoznunk, és majd a demokratikus testületek hoznak döntést. Szeretném hozzátenni, hogy véleményem szerint a ti segítségetekkel elvégzett munka minősége lesz a döntő tényező. Ha első osztályú javaslatot készítünk, akkor megkapjuk a legtöbb

vezető támogatását. De ha a javaslatunk gyöngébb minőségű, akkor elutasítják. Ez a játék alapszabálya, és mi elfogadjuk ezt.

– Adja Isten, hogy így legyen! Mi mellettetek állunk, hogy egy olyan új programot fejlesszünk ki, amely megfelel a mai fiatalok igényeinek, de azért figyeljünk azokra is, akik nem a demokrácia szabályai szerint akarnak játszani!

Márk megjegyzése nyomán morajlás futott végig a jelenlévőkön. Évának többször is az asztalra kellett ütnie, hogy csönd legyen.

– Márk, megértem az aggodalmaid, és osztom őket. Nagyon résen kell lennünk bizonyos húzásokkal szemben, de újra csak azt mondom, hogy az ilyenekkel való szembeszállás legjobb módja, ha nyíltan dolgozunk, és meggyőző eredményeket produkálunk. Most pedig javaslok egy szünetet, mielőtt Zsuzsa bemutatja az általunk kiválasztott általános célkitűzéseket.

Miközben a programbizottság néhány tagja kávéét szolgált föl, Zsuzsa csoportról csoportra járva kereste Annát. Éppen Márkkal vitatkozott hevesen, amikor meglátta. Anna háttal állt neki, így nem vette észre, hogy közeledik.

– Mondhatsz, amit akarsz, Márk – mondta Anna. – Beszéltem róla Gömöri Viktorral. Kisebb lenne az ellenállás, ha beérnénk a mostani program javításával. Értelmes változásokba mindenki beleegyezne. Akkor jelenik meg az ellenállás, amikor olyan forradalmi ötletek jelennek meg, amelyek természetesen drágábbak, és amelyek megakadályozzák például egy hód-korosztály kialakítását, pedig a hódokkal villámgyorsan több ezer tagot toborozhatnánk.

Márk égne emelte a szemét.

– Egy dolgot elfelejtesz, Anna – szakította meg finoman Zsuzsa. – A közgyűléstől kapott megbízatásunkban semmi sincs egy farkaskölyköket megelőző korosztály kialakításáról.

Anna elsápadt és keményen válaszolt:

– Akármiből csinálhattok úgynevezett demokratikus folyamatot, csak aztán vigyázzatok, nehogy visszaüssön!

Hátad fordított, és elment. Zsuzsa utána akart menni.

– Hagyd – mondta Márk. – Lehetetlen megértetni vele a dolgokat. Nem fog részt venni a kísérletben. Azt hiszem, Viktor az orránál fogva vezeti. Megígérte neki, hogy Koncz Mihály létre fog hozni egy hód-korosztályt, ha megválasztják elnöknek.

– Mi?!

– Ezt akartam elmondani Évának. Itt valami manipuláció bűzlik!

– Nem igazán tudom, hogy tudná Koncz Mihály magát elnökké választatni. Az Országos Bizottság jórésze ellene van.

– Akkor is legyünk résen – zárta le Márk.

A szünet vége előtt Zsuzsa még sort kerített rá, hogy röviden elmondja Évának Márkkal és Annával folytatott beszélgetését.

– Koncz Mihály és csatlósa, Gömöri Viktor főznek valamit ellenünk...

– Tényleg, de ne ess kétségbe. Egyelőre annyit tehetünk, hogy a munkánkra összpontosítunk, hogy gyorsan eredményekhez jussunk. Remélem, Laci hoz majd valami érdekes információt.

•••

Aznap valamivel később a Gilwell Parkban László épp a napi értékelésnél tartott Marióval, Maartival, Erikával, Christianéval, Katarinával és Manuval egy csoportban. Dorthe előadása egyértelműen megvilágította a gyerekek fejlődésének főbb szakaszait, illetve a fiúk és lányok közti különbségeket. A délután az európai cserkészszövetségek korosztályi rendszereiről való eszmecserevel telt. László kifejezésre juttatta meglepetését, látva, hány különböző felosztás létezik.

– Teljesnek látszik az összevisszaság – tette hozzá. – Néhány szövetség megőrizte a hagyományos három korosztályos rendszert farkaskölykökkel, cserkészekkel és roverekkel, ahol mindössze egy korosztály szól a serdülőknek 12–17 év között. Mások ugyanennek a csoportnak két cserkész-korosztályt biztosítanak 12–14 és 14–17 évig. Aztán vannak, akik bevezették a hódokat 5–7 éves korig, és olyanok, akik eltörölték a rover-korosztályt, és 16 évesen leállítják a rendszert, és még olyanok is vannak, akiknél a legidősebb korosztályt egészen 22 éves korig tart... Zavarba ejtő!

– Ez az egész Európa sokszínűségét tükrözi – válaszolta Katarina. – Miért akarnánk mindenütt ugyanazokat a korosztályokat alkalmazni, amikor országról országra annyira különböznek a kulturális és gazdasági körülmények, nem is beszélve az iskolarendszerekről?

– Igen, a cserkészetnek az az erőssége, hogy képes a különféle helyzetekhez

alkalmazkodni – tette hozzá Christiane.

– Lehet, hogy így van, de nekem akkor is vannak kétségeim – szakította félbe Manu. – Dorthe egyértelműen bemutatta, hogy a gyermek fejlődésében vannak olyan azonos szakaszok, amelyek a kulturális vagy gazdasági körülményektől jórészt függetlenül egymás után következnek.

– Ez igaz, amennyiben ezek tényleg ugyanúgy követik egymást, de az egyik szakaszból a másikba való átmenet a körülményektől függően egy-két évvel előbb vagy később is bekövetkezhet.

– Egyetértek, de kíváncsi vagyok, hogy egyik-másik nem vált-e mérhetetlenül bonyolulttá. Szívesen megtudnám például, miért érzi néhány szövetség szükségét annak, hogy a 8–11 éveseknek két korosztály legyen.

– Az egy vagy két évig tartó korosztályok az iskolarendszert tükrözik – magyarázta Mario.

– Igen – tette hozzá Maarti. – Olyan körülmények között megvalósíthatatlan az őrsi rendszer.

– Miért? – kiáltott föl Christiane.

– Mert az őrsi rendszer a különböző mértékű tapasztalatok, és az őrsvezető és az őrök közötti korkülönbség elvére épül.

– Ez nem igaz! – vágott vissza Christiane. – Szerintem elsősorban a kortárs csoporton belül együttműködésre épül.

– És akkor hogyan alkalmazható 7 év alattiaknál? – kérdezte Manu. – Ahogy Dorthe is elmondta, 6-7 éves kor alatt a gyerekek nem képesek valóban rendszeresen együttműködni egy csoportban.

– A magam részéről azt gondolom – mondta László –, hogy a cserkész módszert minden irányba megnyújtották, úgyhogy minden olyan célra alkalmas...

– Lehet, hogy így van, de akkor is fejlődnie kell – vágott köze Erika. – Nem rekedhetünk meg annál, amit Baden-Powell az első világháború előtt javasolt!

– Nem, de vannak alapvető összetevők, amelyeket tiszteletben kell tartanunk. Egyébként nem cserkészlet lenne – jegyezte meg Manu.

– Lassan a testtel! Nem azért vagyunk itt, hogy vitatkozzunk! Valami mederbe kellene terelnünk a beszélgetést.

Mario fölállt, kitarta a karját és csöndet kért.

– El kell ismernünk és fogadnunk, hogy minden cserkészszövetségnek joga, hogy úgy fejlődjék, ahogy akar, feltéve, hogy tiszteletben tartja a cserkészzet alapvető elemeit. Európa-szerre nagyon különbözőek vagyunk, ez tény. Viszont az ilyen képzések haszna épp az, hogy lehetővé teszik, hogy kicseréljük nézeteinket, megértsük a különbségeket, megvizsgáljuk vagy akár kétségbe is vonjuk a döntéseinket, tehát előreléphetünk.

– Igazad van – szólt közbe Maarti. – Semmi értelme ellentmondásos érveket ordítózni egymásnak! Ezen a ponton az a fontos, hogy észrevegyük a vitatható részeket, és együtt dolgozzunk.

– Egyetértek – mondta Katarina.

– Oké, csináljuk így! – jelentette ki Mario. – Fölrömm őket a táblára.

– Szerintem a serdülők a legnagyobb probléma – mondta Manu. – Sok szövetség veszít tagokat 14 év fölött. Szívesen beszélgetnék olyan módszerekről, amelyeket már kipróbáltak a probléma megoldására.

– Én pedig kíváncsi lennék rá – tette hozzá Erika –, hogy mi a farkaskölykök előtti hód-korosztállyal kapcsolatos fenntartások alapja.

– Ha szabad – szakította félbe Mario. – A probléma nem magával a hód-korosztállyal van, hanem a „cserkész-pályafutás” hosszával, amelyet nem lehet időben a végtelenségig kihúzni. Akik fiatalabb korban csatlakoznak a cserkészethez, fiatalabb korban is fogják elhagyni. Ezért van, hogy azoknál a szövetségeknél, ahol sok a hód, ott olyan kevés a rover.

– Nem értem, hol a probléma – válaszolta Erika. – Az egyéni cserkész-tapasztalat számít. Végső soron a kitűnő hód-élmény bizonyára ugyanolyan fontos a jellemnek, mint a kitűnő rover-élmény.

– Ezt erősen kétlem – rázta a fejét Mario. – A fiatalok jelleme 16 és 20 éves koruk között alakul ki, és ekkor találják meg helyüket a társadalomban.

– Hé, gyerekek! Ne kezdjétek már megint! Senki sem akarja eltörölni sem a hódokat, sem a rovereket – lépett közbe Maarti. – Az viszont igaz, hogy figyelmet kell fordítanunk az általunk kínált cserkész-pályafutás hosszára. Eleinte a cserkészzet 10 évig tartott: 8-tól 18 éves korig. Manapság néhány szövetségben elméletileg akár 17 évig is tarthat: 5–22 éves korig. Nem túl sok ez? Biztosan vannak olyan korlátok, amelyeket tiszteletben kellene tartani.

– Én még azt is hozzátenném – mondta Christiane –, hogy ugyan senki sem akarja eltörölni egyik vagy másik korosztályt, attól még ott van a

különböző korosztályok közötti egyensúly kérdése.

– Mire gondolsz? – kérdezte László.

– Szerintem ahhoz, hogy egy szövetségnek kiegyensúlyozott korosztályi rendszere legyen, a tagság egyik felének 12 évnél fiatalabbnak, másik felének 12 évnél idősebbnek kell lennie. Ma délután vettem észre, hogy néhány szövetségben a tagság majdnem 90%-a 12 év alatti.

– És ez miért veszélyes? – kérdezte László.

– Egy ilyen helyzetben lévő szövetség azt kockáztatja, hogy amolyan gyerek-szövetségnek fog látszani, és elhagyják a serdülők.

– Abszolút egyetértek – szolt közbe Manu. – Ez borzasztó fontos.

– És még valami! – mondta Katarina. – Nem szabad megfélemlenünk a fiúk-lányok kérdésköréről. Elképesztő, hogyan fejlődik a koedukáció Európában.

– Ellenzed? – kérdezte Erika.

– Nem, azt hiszem egy csomó előnye van annak, ha fiúkat és lányokat együtt nevelünk. Segít nekik, hogy megtanuljanak együttműködni, és megszabaduljanak a nemi előítéletektől. Mindazonáltal, amint Dorthe is elmondta, a fiúknak és a lányoknak, különösen a korai serdülőkorban, külön-külön tevékenységekre is szükségük van, lányok itt, fiúk ott, különösen mivel nem ugyanolyan sebességgel érnek.

– Hogyan fejezhetnénk ki ezt?

– Korosztályok és koedukáció – javasolta Maarti.

– Vagy inkább: korosztályok és nemi szempontok. A ko-edukációt, vagyis az „együtt nevelést” gyakran összekeverik a kevert neveléssel. A „nemi szempontok” azt jelenti, hogy figyelembe vesszük a fiúk és a lányok közti különbségeket és speciális igényeiket, mind azokban a helyzetekben, amikor együtt vannak, mind akkor, amikor külön-külön.

– Oké, elfogadva – mondta Mario. – De az is dolgunk volna, hogy értékeljük a mai napot. Mit gondoltok?

– Azt hiszem, tényleg a szövetségeink kulcsfontosságú témáival foglalkozunk – válaszolta Erika. – És szeretem, amikor fölhevül a vita!

– Azt hiszem, Erika mindannyiunk nevében beszél – hagyta jóvá Manu. – Ez jó kezdés volt a képzésnek, de szeretnénk valóban azokkal a témákkal

foglalkozni, amelyeket alapvetőnek vélünk.

– És nem felejtésük el, hogy ma van a nemzetközi est. Még éppen van idő felkészülni.

...

Október 26., hétfő, 21 óra

A Gilwell Park konferenciaközpontjának nagy csarnokában zsibongtak a nemzetközi est résztvevői. Mint mindenki, László is hozott magával néhány hazai specialitást: egy palack bort, kis főtt húst és süteményt. Meglepetten és élvezettel fedezte fel az európai nemzetközi cserkész-összejöveteleknek ezt a hagyományát. Standokat állítottak fel gyorsan a különféle országok térképeivel és zászlóival. Néhány résztvevő népviseletbe öltözött, míg mások hagyományos dalokat énekeltek gitárkísérettel, vagy néptáncot tanítottak. Az egész nagyon színes és zajos volt, tele nevetéssel. László egy asztalhoz került egy szlovák résztvevővel, Jurajjal. Megkérte, hadd hagyja egyedül egy kicsit, amíg meglátogatja a többi standot.

– Semmi gond, László. Ha visszajöttél, akkor föl tudsz váltani te is engem fél órára?

László fölemelt hüvelykujjal jelezte, hogy áll az alku, és nekiindult, hogy megnézzék a többi standot. Az egyik legnépszerűbbet Mario és barátja, Cristina vezette, aki az olasz nem-katolikus szövetséghez, a CNGEI-hez tartozott. Különböző olasz sajtokat, pármái sonkát és Chianti vörösbort kínálgattak, valamint egy hatalmas tál spagettit, amelyet a park személyzetének segítségével főztek. Mario régi barátként üdvözölte, és megkínálta egy tányér, parmezánnal meghintett spagettivel és egy pohár Chiantival.

László leült az egyik asztalhoz, hogy megkóstolja a csemegét; Manu csatlakozott hozzá.

– Szevasz László! Sörrel és sült krumplival vár rád a belga stand!

– Kösz! Majd elnézek arra is, de most épp az olasz specialitásokat próbálom ki. Jó nagy gyomorral van szükség, hogy az ember túlélje ezeket az estéket!

– Ajánlom az izlandi standot. Van néhány nagyon eredeti specialitásuk.

– Tényleg? Micsoda? Nem igazán ismerem az izlandi konyhát.

– Most nem mondhatok többet, próbáld ki magad... Találkozunk később. Most vissza kell mennem a saját standomhoz.

László már a spagetti vége felé járt, amikor Jane ült le az asztalhoz mosolyogva.

– Hogy vagy, László? Még nem tudtunk beszélgetni. Jól érzed magad a képzésen?

– Hát... Nagyon érdekesnek ígérkezik. Odahaza elkezdtek felülvizsgálni a cserkészprogramunkat, és szükségünk van rá, hogy lássuk, más szövetségek hogyan csinálják. Így összegyűjthetünk néhány jó ötletet és elkerülhetünk jópár hibát.

– Tudnál mesélni egy kicsit a programon végzett munkátokról? Hová akartok eljutni? Nincsen szükségetek segítségre?

– Már jó sok munkát elvégeztünk, de iszonyú nagy feladat, és nagyon korlátozottak az erőforrásaink. De nagyon lelkesek vagyunk a nehézségek ellenére is, és meg fogjuk csinálni.

Jane bátorítására László elmesélte a csoport hátterét, célkitűzéseiket és az eddig elvégzett munkát.

– Fantasztikus! – kiáltott föl Jane. – Olyan jó lenne sok ilyen szövetséget látni, akik ilyen megközelítéssel állnak hozzá a dolgokhoz. Hallottál már róla, hogy a hozzátok hasonló szövetségek segítségére egy új módszer kifejlesztésén dolgozunk? Úgy hívják, hogy RAP, Renewed Approach to Programme, a cserkészprogram megújított megközelítése.

– Van valami kiadvány, amit esetleg használhatnánk?

– Néhány van, de szeretnénk először egy hálózatot felállítani a programjuk átdolgozásával foglalkozó szövetségekből, hogy megkönnyítsük a tapasztalatcserét és az együttműködést. Nem sokat érne, ha olyan dokumentumokat adnánk ki, amelyeket még nem próbáltunk ki.

– Részt vehetnénk mi is ebben a hálózatban?

– Persze. Tulajdonképpen minden itteni résztvevőre számítanék, hogy segítsen kifejleszteni.

– Feltétlenül érdekelne minket a részvétel, de nem tudnál esetleg személyesen eljönni, hogy konkrétan is iránymutatást adj a munkához?

– Elképzelhető, hogy el tudok. A Világiroda valójában meg is kért, hogy a lehető leggyorsabban lépjek kapcsolatba a szövetségetekkel. Hogy őszinte

legyek, némi aggodalmak merültek föl veletek kapcsolatban...

– Mire gondolsz?

– Hónapok óta holtponton van a szövetségetek tagként való elismerése a WOSM részéről.

László meghökkent. Tudta, hogy a rendszerváltás után újraalapított szövetség pályázot a Cserkészmozgalom Világszervezetéhez, hogy ismerje el tagjának, de semmilyen problémáról nem tudott.

Jane folytatta:

– Talán tudsz róla, hogy tavaly elutaztam hozzátok, és Péterrel, az elnökötökkel dolgoztunk az új alapszabályon, amelyet ahhoz kellene elfogadni, hogy a Világszervezet elfogadja a tagsági kérelmeteket.

– Nem, nem tudtam róla. Akkor még nem voltam benne ebben az országos munkacsoportban.

– Amikor a szövetségeket három éve újjáalapították, akkor a '40-es években hatályos alapszabállyal folytattátok. Viszont ez már nem felel meg a Világszervezet jelenlegi feltételeinek. Egy csomó módosítást kell végrehajtanotok a Világbizottság elvárásai alapján.

– Igen. A legutóbbi közgyűlés tényleg elfogadott egy új alapszabályt...

– Amelyet be kell jegyeztetni az Igazságügyi Minisztériumban. De erről hónapok óta semmit sem hallottunk. Tudsz valamit arról, hogy mi történik?

– Sajnálom, de semmit. Pétert kellene megkérdezned.

– Megpróbáltuk, de nem sikerült, és eléggé aggódunk, mivel az idő telik, és semmilyen információnk sincs. Ha bejegyezték az alapszabályokat, akkor tartunk egy postai szavazást a tagszövetségek között, hogy véglegesítsük az elismeréseket. De pillanatnyilag minden áll.

– Föl tudom hívni Évát, a programbizottság elnökét, és kérdezd meg őt.

– Az nagyon hasznos volna. Köszönöm. De ne engedd, hogy tovább akadályozzalak az est élvezetében. Meghívhatlak egy pohár francia vagy olasz borra?

László mélyen gondolataiba merülve hagyta magát vezetni. A Jane-nel folytatott beszélgetés után okot érzett az aggodalomra. Minden barátja türelmetlenül várta, hogy a WOSM elismerje a szövetséget. Dehát akkor Péter miért nem válaszol a Világirodának? Valami előre nem látható akadályba

ütközött?

Hirtelen egy erős kar ragadta meg. Manu volt.

– Szevasz László! Belgium vár rád!

– Bocs, Jane-nel beszélgettem.

– De Jane is meg van hívva! Mit szólnál egy Gueuse sörhöz?

– Éppen egy finom pohár borért indultam, de miért ne lehetne sör helyette!

– Mivel épp itt az izlandi stand, ez remek lehetőség volna, hogy Lászlót megismertessük az izlandi specialitásokkal, nem, Jane?

A javaslatot rögvest tett követte: Manu egy ételektől roskadozó, izlandi zászlóval díszített asztalhoz vezette Lászlót.

– Nincs itt senki! – kiáltott fel László.

– Valószínűleg épp a többi standon néznek körül. Annyi baj legyen! Próbáld ki, és mondd el, tetszik-e – mondta Manu, miközben egy tálcát nyújtott feléje kis, fehéres négyzetekkel.

Jane csintalan mosollyal nézte.

– Mi ez? Sajt? Nagyon erős szaga van! – jegyezte meg László, miközben óvatosan hátralépett.

– Nyugil! Próbáld ki! – noszogatta Manu. – Föl kell fedezned Európa kulturális sokszínűségét!

László elvett egy darabot, és óvatosan bekapta.

– Igazán különös íze van – mondta, miközben nehezen nyelt. – Valami furcsa sajt-féle...

– Sajt? Ez nem sajt!

Az egyik izlandi résztvevő épp visszatért, és bosszantotta, hogy László nem tudja, mit eszik. Manu hangosan röhögött.

– Ez nem sajt! Cápa! – folytatta az izlandi.

– Cápa? – dadogta László.

– Igen, de nem akármilyen cápa. Rothadt cápa, nemzeti specialitásunk. Nagyon jó, nem? – tette hozzá az izlandi büszkén, miközben László arca zöldes árnyalatot vett föl, és Manu még hangosabban nevetett.

– Állj meg, Manu – szakította félbe Jane mosolyogva. – Vagy földühíted a barátainkat. Minden országnak megvannak a maga specialitásai, és meg kell tanulnunk megbecsülni őket – tette hozzá László felé fordulva. – Na, Manu, most pedig jössz nekünk egy runddal, hogy leöblítsük az izlandi cápát. Habár én nagyon szeretem!

...

Október 27., kedd, 8.55

A Gilwell Park konferenciatermében épp véget ért a meditációs idő. Mario és László az első összejövetelre várva beszélgettek.

– Tetszett a nemzetközi est? – kérdezte Mario.

– Nagyszerű volt – válaszolta László. – Még egy skót táncot is megtanultam. Képzelheted, kicsit nehéz volt ma reggel megmozdulni.

– Á, itt jön Sophie a Világirodától. Ő az egyik, aki a ma délelőtti témát bemutatja.

Egészen kislányos, fiatal nő ment a pulpitushoz, szőke, göndör haja volt, és fitos orra. Lehajtotta a mikrofont, hogy megfeleljen a testmagasságának, és beszélni kezdett.

– Jó reggelt mindenkinek. Remélem, élveztétek a nemzetközi estet, és az éjszaka nem volt túlságosan rövid. Szeretném, ha figyelnétek, és remélem, hogy az előadás végéig ébren tudtok maradni. Azután remélhetőleg marad még némi időnk beszélgetni.

Arra kértek, hogy beszéljek ma délelőtt arról a kutatásról, amelyet a cserkészlet nevelési hatásával kapcsolatosan végeztünk. A kutatást a Cserkészmozgalom Világszervezetének Kutatási és Fejlesztési Bizottsága végezte; a cél az volt, hogy felmérjük, hogyan ültetik át gyakorlatba a cserkészletet, és milyen hatásai vannak a 14–18 éves serdülők fejlődésére. A vizsgálat két évig tartott, és három egyetemi kutató végezte három európai országban: az Egyesült Királyságban, Franciaországban és Belgiumban. Az én feladatom az eredmények elemzése és a következtetések összeállítása volt. Már előkészítés alatt áll egy dokumentum, és nemsokára közzé fogjuk tenni, a címe: *A cserkészlet nevelő hatása: három serdüülőkori esettanulmány.*

De mindenekelőtt szeretnék emlékeztetni arra, amit Dorthe mesélt tegnap.

Általánosságban szólva a gyermekkortól a serdülőkorig tartó fejlődési folyamatban bizonyos szakaszok könnyen meghatározhatók, és nem különösebben vitatottak.

Ilyen például a késő kisgyermekkor, amely 7-8 éves kortól 10-11 éves korig tart. Ezt a korszakot bizonyos fokú stabilitás jellemzi. A gyermek harmóniában van saját testével, elfogadja a felnőtt tekintélyt és könnyen beilleszkedik egy-egy csoportba. Ez a farkaskölyök-korosztály.

Ezt a stabilitást 10 és 12 év között számos változás zavarja meg: gyors testi növekedés, pubertás, a logikus gondolkodás új szakasza stb. Ezt hívják a pszichológusok korai serdülőkori krízisnek. A gyermekkori szabályok elutasítása, a felnőtt tekintély megkérdőjelezése, szorosabb kötődést nyújtó csoportok keresése stb. jellemzi. Aztán 13 és 15 éves kor között a szexuális éréssel és az elvont logikus gondolkodás megjelenésével új szakasz kezdődik.

Mindazonáltal a 11-12 éves korban elkezdődött újrendeződési folyamat folytatódik, és egészen 16-17 éves korig nem áll helyre a stabilitás.

Úgyhogy a 11–16 éves kor meglehetősen zavaros időszak, ahol a fejlődés ritmusa mind nemek szerint, mind pedig társadalmi és kulturális hatások alapján változó. A szövetségek ezért alkalmaznak ilyen sok különböző korosztályi rendszert.

Azonban általában különbséget tesznek a korai serdülőkor (10-11-től 14-15 éves korig) és a késői serdülőkor (14-15-től 17-18 éves korig) között. Ez után a fiatalkor szakasza kezdődik, ahol a legfőbb kihívás a felnőtt szerepek elvállalása és a társadalomba történő beilleszkedés.

Mint tudjátok, a 14. életév körül rengeteg cserkészszövetségnek csökken a létszáma, különösen az ipari országokban.

A minket érdeklő kérdés itt az, hogy képes-e még a cserkészlet a serdülők igényeinek megfelelni, és ha igen, akkor hogyan. Azt mondhatjuk, hogy a serdülők az az életszakasz, amikor a fiatal már nem gyerek, de még nem fogadják el felnőttnek. A serdülőkor elég nagy részben társadalmi jelenség, amelyet az iskolába járás elhúzódnása, és az egyre későbbre tolódó munkába állás idéz elő.

Ez az átmenet mind hosszabb és hosszabb lesz. Olyan tapasztalat ez, amelyet világszerte nagyon sok fiatal mondhat magáénak. A pozitív oldaláról nézve lehetőséget ad nekik, hogy jobban fölkészüljenek a felnőttkorra. Ugyanakkor hátrányai is vannak, hiszen a serdülők szenvednek attól, hogy túlságosan sokáig marginális helyzetbe vannak szorítva elismert felelősség

nélkül. Amint Stephen F. Hamilton leírja *A felnőttkor inasévei: a fiatalság felkészítése a jövőre* című könyvében, „túl fiatalok ahhoz, hogy megházasodjanak; jórészt ki vannak zárva a szakmai életből; nem szavazhatnak; közösségükben nem játszhatnak valódi szerepet politikai, üzleti, pénzügyi vagy kulturális szinten”.

A társadalomtudósok úgy vélik, hogy fejlődésük elősegítése érdekében a serdülőknek olyan lehetőségeket kell találniuk a családon kívül, ahol valódi felelősséget vállalhatnak, és ahol szüleiken kívül más felnőttekkel találkozhatnak, akik mentoraik lehetnek.

Kicsoda a mentor? Valaki idősebb és bölcsőbb, aki úgy próbálja a fiatal jellemének és képességeinek fejlődését támogatni, hogy fokozatosan egyre összetettebb gyakorlatok és feladatok megoldása felé vezeti.

Ezért tételezzük fel, hogy a cserkészzet a serdülőknek is érdekes lehet, és segítheti fejlődésüket, ha képes a következőket nyújtani:

1. Felnőtt modellek, akik bizonyos értékeket hordoznak, és pozitív énkép elsajátítására ösztönöznek.

2. Tevékenységek, amelyek lehetővé teszik a fiataloknak, hogy saját maguk és mások által is társadalmilag jelentősnek és hasznosnak vélt képességekre tegyenek szert, és szerepeket próbáljanak ki, ami felkészíti őket a felnőttkori felelősségvállalásra.

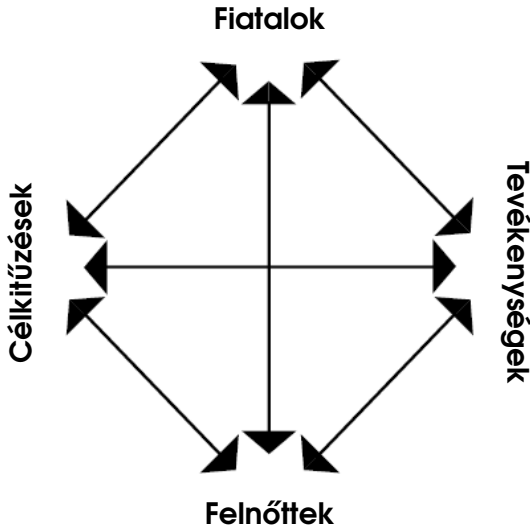
Hogyan igazoltuk ezt a feltételezést?

Minőségi megközelítést alkalmaztunk, ami különböző nézőpontok összegyűjtéséből állt: cserkészvezetők és szülők nézőpontjai, és különösen maguké a fiataloké, annak érdekében, hogy megértsük a különböző gyakorlati megvalósításokat, és ezek hatását a fiatalok fejlődésére. Az információt mélyinterjúk révén és a csoportok tevékenység közbeni megfigyelésekor szereztük meg. A kutatás 1991 októberétől 1992 májusáig tartott, és három rajra összpontosult: egy belga rover-raj Charleroi-ból, egy francia rover-raj Bourges-ből és egy brit cserkész-korú raj Edinburgh-ból.

A megkérdezett fiatalok 29%-a 13-14 éves volt, 41%-uk 15-16, a fennmaradó 30% pedig 17 évesnél idősebb. Csak a belga és a francia raj volt vegyes, így a lányok a kutatásban alul voltak reprezentálva. Mindhárom esetben három-öt felnőtt vezető volt. A skót csapatnak csak férfi vezetői voltak, míg a belga és a francia csapatot férfiak és nők vezették.

Melyek a kutatás fő eredményei? Nem akarok elveszni a részletekben, és ezért inkább ezt az ábrát fogom röviden elemezni.

Sophie bekapcsolta az írásvetítőt, és a következő ábra jelent meg a vásznon.

– Elneveztem ezt a cserkészet „gyémántjának”, mert az általunk használt nevelési dinamika fő elemeit mutatja be: a felnőtt vezetők és a fiatalok közötti kapcsolatot, a nevelési célkitűzések és az azok elérésére hivatott tevékenységek közötti kapcsolatot, illetve a csapat életét, amelyet felépítése és működése határoz meg. Nézzük először a felnőtt vezetők és a fiatalok közötti kapcsolatot, a gyémánt függőleges vonalát.

Először azt a kérdést tettük fel magunknak, hogy milyen mértékig jelent a felnőtt vezető modellt a fiataloknak. Minden megkérdezett fiatal nagyra becsülte vezetőit, de nem érezték őket igazán példaképnek. A legtöbb fiatal nem gondolta úgy, hogy vezetőinek közvetlen befolyása volna rá, de elfogadták, hogy motivációs szerepet játszanak. Nem mentornak vélték őket, hanem legjobb esetben is csak tanácsadónak, iránymutatónak, barátoknak. Úgy tűnt, mindhárom rajban a tisztelet, a hűség és a kölcsönös elkötelezettség jellemzi a fiatalok és a felnőttek közötti kapcsolatot. A kapcsolat viszont inkább a felnőttek csoportja és a fiatalok csoportja között létezett, semmint az egyes személyek között.

Az idősebb serdülők a csoporton belüli kapcsolatok jellemzésekor gyakran

említették a partnerség fogalmát. Főként ezen az önkéntes részvételen, párbeszédén és egymást kiegészítő ötleteken és tapasztalatokon alapuló partnerségen múlik, hogy erős, nemzedékek közötti kapcsolatok jöttek létre a felnőtt vezetők és a fiatalok között. Ennek bemutatására most szeretném idézni, mit mondott az egyik fiatal valamelyik vezetőről:

Persze, Marc egy kaszal embert ismert, és ennek köszönhető, hogy egy halom dolgot meg tudunk csinálni. A dolgok 95%-ában benne van, de még ha nem is ilyen sokban, a mi részvételünk is számít, mert ahogy mi nem tudunk nélküle csinálni semmit, úgy ő sem tud nélküliünk semmit sem kezdeni.¹⁵

Kíváncsiak voltunk, hogyan segítik a felnőttek a fiatalokat önálló értékrendjük felépítésében, és a felnőttek világában lévő leendő szerepük megtalálásához szükséges döntések meghozatalában.

A fiatalok többsége megemlített egy vagy több értéket, amikor azokról a képességekről kérdeztük őket, amelyek cserkészként sajátítottak el. Sok ilyen érték a csapattól függetlenül azonos volt, például a felelősség, a mások iránti tisztelet, a közösség életébe való beilleszkedés és az abban való részvétel, a megosztás, a tolerancia... Más értékek egy-egy csapatra voltak jellemzők, mint például a briteknél a fegyelem.

Ebben a tekintetben elmondhatjuk, hogy minél inkább próbálták a felnőttek a kölcsönös tisztelet és bizalom légkörét erősíteni, a fiatalok annál inkább voltak fogékonyak a párbeszédre, és képesek véleményüket kifejezni. Miközben a csapat energiájának mederben tartásához elismerték a felnőtt vezetők tekintélyét és bizonyos kényszerek szükségességét, a fiatalok nagyra becsülték és különösen is keresték azt a fajta kapcsolatot a felnőtt vezetőkkel, amely a családban és az iskolában tapasztaltnál inkább az aktív figyelésre és kommunikációra épült. Nagyra értékelték, hogy a cserkészlet bármi egyébénél több lehetőséget biztosít számukra arra, hogy önállóak legyenek.

A serdülők sokszor kifejtették, hogy amint egy számukra személyesen jelentősnek vélt értékkel azonosultak, attól fogva megpróbálták személyes attitűdjeiket és viselkedésüket is oly módon megváltoztatni, hogy az adott értéket megélhessék. Az ilyen erőfeszítéseket persze az ismétlés erejével kell életben tartani és megerősíteni.

Az egyik résztvevő szót kért. László vörös ingéről felismerte, hogy francia.

– Igen? Mit szeretnél kérdezni? – kérdezte Sophie.

¹⁵ World Scout Bureau, *Three Case-studies on Adolescence - A Research Report*

– Meg tudatok figyelni valamit a lelki értékeknél is? Azt hiszem, a serdülőkorbán ez nagyon fontos kérdés.

– Teljesen igazad van, és éppen rá akarta térni erre a szempontra. Az interjúk szerint a legtöbb fiatal jelentőséget tulajdonít a lelki értékek keresésének, de sokuk rendkívül kritikus azzal a formális vallási gyakorlattal szemben, amelyen részt kell vennie. Például gyakran az érzik, hogy csak szépeket mondanak nekik, ahelyett, hogy segítséget kapnának saját életük lelki értelmének megtalálásához. Fájjalják, hogy csak ritkán van aktív szerepük a plébániai szertartásokon, úgy látják, hogy a vallási szertartások nem ösztönzik a hallgatóságot a többiekkel való kapcsolatra, hanem inkább a liturgiára összpontosítanak. Másrészt viszont a legtöbb fiatal nagyra tartja a cserkészlet keretein belül szervezett vallási szertartásokat, mert aktív szerepet játszhat bennük, és mert lehetővé teszik számára, hogy kifejezze saját kapcsolatai és tapasztalatai jelentését.

Nézzük akkor a tevékenységek és a nevelési célkitűzések közötti kapcsolatot, a „gyémánt” vízszintes vonalát. Föltettük magunknak a kérdés, hogyan nyújt a cserkészprogram a fiataloknak olyan kihívásokat és komoly szerepeket, amelyek megfelelnek a serdülők igényeinek.

14-15 éves korban a fiatalok azokat a tevékenységeket részesítik előnyben, és azok járulnak hozzá leginkább személyes fejlődésükhöz, amelyek megfelelnek annak az igényüknek, hogy szélesedjék a látókörük, és minél nagyobb élettapasztalatra tehessenek szert. Mind a fiatalok, mind szüleik úgy vélték, hogy a cserkészlet ilyen tekintetben nagyobb lehetőségeket kínál, mint a család vagy az iskola.

A legtöbb fiatal kifejtette, hogy az „egzotikus” kalandokat kedveli, mint például külföldi táborozások, amelyek új helyek felfedezésére és önmaguk felülmúlására lehetőséget nyújtanak.

Az idősebbek a másfajta életmódok és kultúrák felfedezése iránti érdeklődést hangsúlyozták. Mindannyian nagy jelentőséget tulajdonítottak annak, hogy aktívak, értelmesen töltik az időt a családon kívüli kortársaikkal, új helyeket és embereket ismernek meg, és az gyakorolják, hogy egyre inkább önállóak tudjanak lenni.

Mínthogy személyesen be vannak vonva a projektek kiválasztásába, valamint megtervezésükbe és értékelésükbe, ez segít a fiataloknak, hogy tudatára ébredjenek képességeiknek és előrehaladásuknak saját maguknál és a csoport többi tagjánál.

A belga és francia rajban a tevékenységeket viszonylag hosszú távú

projektek alapján válogatták ki. A brit rajban inkább a cserkészstudás elsajátítása (tájékozódás, csomózás, elsősegély stb.) és az őrök közötti sportversenyek álltak a középpontban, ami a testi fejlődést, a mozgáskoordinációt és az őrön belüli együttműködési fokozta. Nagy hangsúly fektettek a szórakoztatási szempontra, hogy felkeltsék a 11–14 évesek érdeklődését, akik a csapat java részét kitették.

A francia és a belga csapatokban inkább a szakmai képességek elsajátítását helyezték előtérbe: kőművesség, gépészet, főzés, fagyasmunkálás, könyvelés, újságírás, fényképezés, dráma stb.

A francia és a skót fiatalok gyakran említettek különleges sportágakat, amikor az elsajátított képességekről beszéltek: hegymászás, sziklamászás, kenuzás, kajakozás stb. A különböző rajokban az ismereteket a fiatalok személyes érdeklődésük és rátermettségük alapján sajátították el. Néhány fiatal kezűgyességét és műszaki ismereteit fejleszti, mások inkább saját maguk kifejezésére összpontosítanak (újságírás, fényképezés stb. által), megint mások észreveszik, hogy összejövetelek és műsorok szervezésére van tehetségük. Mindenesetre bármilyenek is az ismereteik és a jellemük, minden fiatal hangsúlyozta, hogy a cserkészlet tanította meg a felelősségvállalásra és mások elfogadására.

Ezt a véleményt a szülők is osztották: 86%-uk vélte úgy, hogy a cserkészlet legfőbb hatása, hogy a fiatalok megtanulnak felelősséget vállalni és elfogadják tetteik következményeit.

A fiatalok néha fenntartásaiknak adtak hangot a rajon belül elvégzendő szolgáltatásokkal kapcsolatban. Nem vitatták, hogy a másik szolgáltatásnak elve a cserkészlet egyik alapértéke, de rosszalhatták, hogy részükre felajánlott szolgáltatások gyakran unalmasak és idegesítőek.

Megemlítették például a karitatív szervezeteknek szóló pénzgyűjtést. Legtöbbjük inkább olyan tevékenységeket szeretne, amelyek során kapcsolatok jönnének létre, és kölcsönösen gazdagodnának. Példaként említették egy fogyatékos gyermekeknek szóló iskola felépítését, gyermekek meglátogatását a kórházban, megajándékozásukat, és valami szórakoztató műsor szervezését nekik stb. Az ilyen típusú tevékenységekben leginkább az új környezet felfedezésének lehetősége, és nehéz sorsú emberekkel való közvetlen és kölcsönösen jótékony hatású kapcsolatok kialakítása érdekli őket. Az ilyen fajta élmények segítenek tudatosítani a csoport értékeit.

Általánosságban úgy tűnik, hogy az ilyen tevékenységek során tanultak (a gyakorlati ismeretektől eltekintve) kevésbé a tevékenység témájához kötődnek,

hanem inkább az ebből fakadó általános tapasztalathoz. Ebben áll a nevelési célkitűzések és az egész „cserkész-pályafutás” alatt kínált tanulási lehetőségek közötti összhang fontossága.

Most pedig vessünk egy pillantást a „gyémánt” közepére, a csapatéletre. A kutatás rámutat a fiatalok közötti kapcsolat – nevelési értelemben vett – alapvető fontosságára.

Mindhárom rajban a tevékenységek irányítják a csoportdinamikát. Az előrehaladás vágyát ez a dinamika ösztönzi, és az a lehetőség, hogy a jövőben még kalandosabb és még csábítóbb tevékenységeken lehet részt venni az ismerős kortársakkal. Az emlékezetes tevékenységeken való részvétel erősíti a fiatalok közötti kötődéseket, és elősegíti a szolidaritás és a csapathoz tartozás érzését. Minél összetartóbb egy csapat, a fiatalok annál inkább azt érzik, hogy egyre többet követelő tevékenységekre is vállalkozni tudnak. Hasonlóképpen, minél izgalmasabb egy tevékenység, a fiatalok annál inkább ösztönözve vannak, hogy túllépjenek saját határaikon, és büszkéek legyenek közös és egyéni teljesítményükre. Egyértelmű, hogy a kortárscsoport az együttműködés és az ösztönzés legerősebb tényezője.

Minden fiatal a csapatélet révén tanulja meg, hogy a legtöbb élmény, amellyel találkozik, közös erőfeszítés gyümölcse. Ezért aztán mindenki hozzá akar járulni ehhez a közös erőfeszítéshez, hogy a csoportélmény még gazdagabb és izgalmasabb legyen, és így kialakul az egymásrautaltság fogalma. A legtöbb fiatal azt mondta, hogy a cserkészletben lévő, csapaton belüli kapcsolatai mélyebbek és hitelesebbek, mint iskolai vagy más kapcsolatai. E kapcsolatok minősége döntő tényezőnek látszik a cserkészlet iránti érdeklődés fenntartásában és erősítésében.

Ráadásul úgy tűnik, a kortárscsoport élete alapvető szerepet játszik abban, hogy minden fiatal elsajátítsa azokat a viselkedésmintákat és értékeket, amelyek a legtöbb szülő szerint a cserkészlet legfontosabb nevelési hatását jelentik: felelősségérzet, mások elfogadása és a rájuk való odafigyelés, megosztás és tolerancia stb.

Ezeknek az értékeknek az elsajátítása, úgy tűnik, nem kötődik közvetlenül a felnőttek befolyásához. A fiatalok általánosságban hallgatnak arra, amit a felnőtt vezetők mondanak, és figyelik, hogyan reagálnak bizonyos helyzetekben. De értékrendjük kialakulásakor a személyes tapasztalat tűnik a legerősebb tényezőnek, illetve ennek a tapasztalatnak az értékelése a fiatalok között, vagyis magán a kortárscsoporton belül.

Sophie elhallgatott egy pillanatra, és ivott egy korty vizet. Aztán

megkérdezte.

– Eddig minden érthető? Nem vagyok túl gyors? Van esetleg valakinek kérdése az eddigiekhez?

Maarti megnyomta a mikrofonján lévő piros gombot, és fölemelte a kezét.

– Úgy vettem észre, hogy a kutatás egyik legfontosabb eredményének azt tekinted, hogy az elsajátított értékek kapcsán a kortárs csoporton belüli kapcsolatok játsszák a döntő szerepet. Ez egyben azt is jelenti, hogy a felnőtteknek ebben semmilyen szerepe sincs?

– Egyértelműen nem. A cserkésznet nevelésének továbbra is alapvető eleme az, amit a felnőttek az értékekkel kapcsolatos személyes élményeikből el tudnak mondani. Ettől eltekintve is mindenképpen nyomatékosítani kell egy dolgot: jóllehet a három raj rendkívül különböző szervezeti felépítéssel és módszerekkel működik, a fiatalok mindhárom esetben strukturált keretek között dolgoznak, ami mindannyiukat arra ösztönzi, hogy a csapat iránt felelősséget vállaljanak.

Ez olyan feladatok által történik, amelyeket vagy rájuk osztanak, vagy maguk választhatják meg őket. A felnőtt vezetők alapvető szerepe tehát az, hogy helyre tegyék ezt a struktúrát, irányítsák a működését, és mozgassák benne a fiatalokat. Ennek a keretnek valójában nélkülözhetetlen nevelési szerepe van, hiszen hozzájárul egy speciális élettér kialakításához, amelynek saját stílusa, szabályai, hagyományai és értékei vannak, amelyek konkrét tevékenységek végzése közben fedeztek fel és próbálták ki.

Lezárásként szeretném összefoglalni, mit éreztek maguk a fiatalok a cserkészettől kapott legfontosabb dolgoknak.

A fiatalok közül sokan rámutattak, hogy a csapaton belüli élet döntő az életre való rálátásuk kiszélesedése szempontjából, hiszen megsokszorozza a másokkal való találkozások és a saját felfedezések lehetőségeit, és lehetőséget nyújt arra, hogy az igazán fontos pillanatokot megosszák egymással.

Sokan hangoztatták, hogy azok a kihívások, amelyekkel a cserkésztevékenységek során szembesültek, az a lehetőség, hogy részt vehettek a döntéshozatalban, kipróbálhatták ismereteiket, és még hibákat is elkövethettek, megtanította őket, hogy elemzőbbben és érettebben reagáljanak. Ezáltal pedig jobban felkészültek az előttük álló életre.

Az évek során szerzett tapasztalatainknak köszönhetően sokkal inkább képesnek érzik magukat arra, hogy előre nem látható körülményekre is megfelelően reagáljanak, és a mindennapi élet problémáit megoldják.

Ez tehát a kutatás összefoglalása, tudomásom szerint az első olyan kutatásé, amelyet tudományos alapon végeztek a cserkészetről. Nemsokára elérhető lesz a teljes jelentés. Akkor van-e még kérdés?

Katarina emelte föl először a kezét.

– Katarina vagyok Görögországból. Rendkívül érdekesnek találom az előadást, de szeretném tudni, hogy a kutatás jutott-e valamilyen eredményre a koedukációval kapcsolatosan?

– Említettem, hogy csak a belga és a francia raj volt vegyes. Mindkét esetben úgy érezték a fiatalok, hogy a fiúk és lányok együttes jelenlétének pozitív hatása van a csoportra. Úgy tűnik, 14-15 éves kortól erre van szüksége a fiataloknak. A vegyes rajokban minden megkérdezett fiatal nagyra értékelte, hogy olyan környezetben van, amely megkönnyíti a fiúk és a lányok közötti kommunikációt. Úgy érezték, hogy az iskola nem adja meg ugyanezt a légkört.

– Befolyásolta-e a koedukáció a csoport által végzett tevékenységek fajtáit?
– a kérdés egy brit résztvevőtől érkezett.

– A vegyes rajok megfigyelése azt mutatta – válaszolta Sophie –, hogy ha fiúkat és lányokat egy csoportba teszünk, akkor ez nem akadályozza meg őket abban, hogy olyan projektekre vállalkozzanak, amelyek mind a fiúkat, mind a lányokat érdeklik. Mindazonáltal a tevékenységeket úgy kell kieszelni, hogy figyelembe vegyünk a tagok egymástól különböző érdeklődését és képességeit. Azt vettük észre, hogy a projektek során és a csapatéletben mindenekelőtt személyes érdeklődés alapján választották meg a tevékenységeket és a személyes feladatokat, és nem nemi sztereotípiák alapján. Más szóval a csapatban nem jelentek meg például tipikusan fiúknak vagy tipikusan lányoknak fenntartott szerepek. Válaszaikban a fiatalok azt mondták, hogy a koedukált csapatokat nem annyira azt különbözteti meg az egynemű csapatoktól, hogy milyen jellegű tevékenységeket végeznek, hanem sokkal inkább a csoporton belüli hangulat, és tevékenységek végzésének módja különbözik, ha fiúk és lányok együtt dolgoznak.

Egy másik résztvevő tette föl a kezét. Jane megadta neki a szót.

– Ovidiu vagyok Romániából. Tudnál arról beszélni, hogyan reagáltak a szülők a koedukált csoportokra?

– Az összegyűjtött válaszok alapján a koedukált rajokban cserkészkedő fiatalok szülei túlnyomórészt rendkívül pozitívan vélekedtek a koedukációról. Eleinte erős fenntartásuknak adtak hangot, amikor megszületett a fiúk és lányok egy csoportban való neveléséről szóló döntés. A szülők szexuális

szabadosságtól féltek, de a felnőtt vezetők hozzáállása megnyugtatta őket. Ezen kívül általában maguk a fiatalok elleneztek a párok létrejöttét, mert úgy érezték, hogy annak negatív hatása lenne a csoportdinamikára és a projektek alakulására.

Manu is bekapcsolódott:

– Rájöttetek-e valamire a csoporton belüli korkülönbségek kapcsán?

– Mindhárom rajban – válaszolta Sophie – az idősebb tagoknak, különösen a vezetőknek volt fontos szerepük a fiatalokkal való foglalkozásban. Például ők segítettek tanácsokkal és ösztönzéssel, hogy az újonnan érkezőkkel megértessék a csoport működését, ami megkönnyítette a beilleszkedésüket. Segítettek a tevékenységekben való részvételhez szükséges alapvető ismeretek elsajátításában is. A fiatalabbak gyakran bizonyos csodálatot fejeztek ki az idősebbek által mutatott képességek láttán, de anélkül, hogy igazán versenyezni akartak volna velük. Számos hozzászólás kiemelte, hogy a tagok kora közötti túlságosan nagy hézag már nemkívánatos eredményre vezetne, mert akkor a fiatalabbak megérkezésekor az idősebb tagok már nem éreznék magukat igazán jól.

– Arra gondolsz, hogy ha túl nagy a korosztályi rés, akkor a 15-17 éves, idősebb tagok már nem érzik magukat otthon a csoportban?

– Pontosan.

– Nem ez a fő oka a 14-15 éves kor fölötti tagvesztésnek?

– Biztosan ez az egyik ok. Ahogy már az előbb is mondtam, a kortárs csoporton belüli kapcsolatok minősége döntő tényezőnek látszik a fiatalok cserkészlet iránti érdeklődésének fenntartásakor és erősítésekor. De ha túlságosan nagy a hézag a legfiatalabb és a legidősebb között, akkor az már nem kortárs csoport. Túlságosan különbözőek az érdeklődési körök, a reagálás módjai stb.

Jane is beszállt a beszélgetésbe:

– A nevelésben két dolog fontos: először is az idősebb befolyása a fiatalabbra. Ezt hívta Piaget, a híres genfi pszichológus „egyoldalú tiszteletnek”. Ez egy kicsit a mester-tanonc vagy szülő-gyerek kapcsolathoz hasonlít. Tiszteljük a tanárainkat és a szüleinket, és még a cserkészvezetőnket is, és figyelünk a megjegyzéseire és a tanácsaira. Új dolgokat tanítanak nekünk, és mi értékeket veszünk át tőlük, amelyek egész életünkben érvényesek maradnak.

– Ez a szerep-modell – mondta Manu.

– Igen, de amint a kutatás is kimutatta, van egy másik tényező is, amelynek még nagyobb hatása van, ez pedig az egyenlők csoportján, vagyis a kortárscsoporton belüli együttműködés. Piaget ezt „kölcsonös tiszteletnek” hívta, amely az egyenlők közötti kapcsolatokon alapul. A csoporton belüli kapcsolatok ösztönzik a fiatalokat, bátorítják őket, hogy új dolgokat tapasztaljanak meg, motiválják őket új ismeretek megtanulására és értékek elsajátítására. De hát miért nagyobb a kortárscsoport befolyása, mint a felnőtt vezetőké? Végülis azért, mert valódi élményt tesz lehetővé. A felnőtt vezetők persze ott vannak, hogy rámutassanak a helyes útra, és létrehozzák a kereteket, de a fiatalok csoportján belüli élettapasztalat nélkül semmi sem volna lehetséges. Viszont ha a legidősebb és a legfiatalabb között túl nagy a korkülönbség, akkor az „egyoldalú tisztelet” erősödik meg. Ez történik, ha az őrsvetető 16-17 éves. A 12-14 éves serdülőknak képes tanácsot adni, és támogatni őket. De a „kölcsonös tisztelet” meggyöngyül, mert túl nagy a 16-17 évesek és a 12-14 évesek közötti érettségbeli különbség ahhoz, hogy valóban kortárscsoportról beszélhessünk.

– És a fiatalok elsősorban a kortárscsoport élményéért csatlakoznak a cserkészethez!

– Igen, egy nagyjából azonos korú baráti társaság az, amellyel rengeteg kalandot megélhetünk. Az őrsi rendszer erről szól. Amit mindenképpen figyelembe kell vennünk, az az, hogy a korosztályi rendszer alapvető funkciója, hogy az őrsi rendszerrel együtt lehetővé tegye a kortárscsoport-élményt. Ha túl nagy a korkülönbség, akkor az őrsi rendszer nem tud megfelelően működni, mert az őrök nem igazán kortárscsoportok. Ez nem csak a cserkész-korosztályra érvényes, hanem az összes többire is a gyermekkortól a fiatalokig: az egymással a kortárscsoporton belül megosztott élmények döntő fontosságúak.

Mario szólalt meg:

– Igen, de akkor sem fog működni az őrsi rendszer, ha a korkülönbség túlságosan kicsi!

– El tudnád magyarázni, mire gondolsz, Mario?

– Hát, tegyük fel, hogy fel szeretnénk állítani egy egyéves korosztályt. Minden gyerek pontosan azonos korú, és így nagyban csökken az őrsvetető szerepe, mert nincs több tapasztalata vagy komolyabb ismerete, amit a többiekkel megoszthatna. Úgyhogy azt hiszem, hogy ez a kapcsolat, amit én öcs-báty vagy hűg-nővér kapcsolatnak neveznék, nagyon fontos.

– Így igaz – folytatta Jane. – A korosztályokat tehát úgy kell létrehozni, hogy elkerüljük ezt a két kelepécét. Ha túlságosan nagy a hézag a legfiatalabb és a legidősebb között, akkor már nincs igazán kortárs csoportunk. Másrészt pedig ha a korkülönbség túlságosan szűk, akkor nem hagyunk teret a tapasztalatok átadásának a legidősebbtől a legfiatalabb felé.

– Szeretnék egy másik fontos szempontra is rámutatni – mondta Sophie. – Láttuk a kutatásban, hogy a belga és a francia raj olyan projektekre vállalkozott, amelyeket a fiatalok maguk választottak ki és szerveztek meg, míg a brit rajban a tevékenységek hagyományosabbak voltak, és jórészt a felnőtt vezetők szabták meg őket. Nem elhanyagolható, hogy a belga és a francia rajban 14–17 évesek voltak, míg a brit rajba 12–17 évesek jártak. Valóban sokkal nehezebb megtalálni a közös érdeklődést, ha a nagy a korkülönbség.

– Igen – válaszolta Manu. – Ráadásul ahogy említetted, a brit egységben a tevékenységek inkább a 12-14 évesek érdeklődésének álltak a középpontjában, akik a csoport többségét alkották. Ezért is nehezebb fölkelteni az idősebbek érdeklődését, hacsak nincsen vezetői felelősségük a csoport fiatalabb tagjaiért. De ez csak egy kis számnál lehetséges, mondjuk legfeljebb a csoport egynegyedénél. Szerény véleményem szerint ezért van, hogy ha túl széles a serdülő-korosztály, akkor nagy a kockázata, hogy a 14 éven felüliek nagy részét elveszítjük. Lényegében mindazokat, akiknek nincs esélyük őrsvezetővé válni.

– Ráadásul – tette hozzá Sophie – a túlságosan széles korosztályban sokkal könnyebben előfordulhat, hogy csökken a fiatalok bevonása a döntéshozatali folyamatba.

– Miért?

– Te magad mondtad, hogy egy 12–17 éves korosztály java része valószínűleg 12–14 éves lenne nagyon kevés 15–17 évessel, akiknek őrsvetetői vagy segítői feladataik lennének. Ily módon viszont azt kockáztatnánk, hogy hierarchikus felépítésű rendszer épül ki, ahol az idősebbek vezetik a fiatalokat, anélkül, hogy elegendő bebeszólást hagynának nekik a dolgokba. Az idősebbek azt tapasztaltatják meg a fiatalabbakkal, amit annak idején olyan idősen ők is megtapasztaltak. A tevékenységek nagyon ismétlődővé válnak. Mindig a „hagyomány” dönt. Ezzel ellentétben kisebb korkülönbségnél nagyobb lesz a csoporton belüli forgalom, kevésbé lesz erős a hagyomány és így nagyobb lesz a spontaneitás, viszont nehezebb lesz az ismeretek átadása. Tehát végső soron azt tudjuk leszűrni, hogy meg kell találnunk a lehető legjobb egyensúlyt.

– Van még kérdés? – kérdezte Jane. – Nincs. Rendben, akkor szeretnék köszönetet mondani Sophie-nak a rendkívül izgalmas előadásért és a

figyelemre méltó kutatásért. Remélem, érdekesnek találtatok az előadást, és segített abban, hogy azonosítsatok leendő munkátok néhány fontos pontját, különösen ami a 14 évnél idősebb tagság elvesztésének égető problémáját illeti. A szünet után kiscsoportokban fogtok néhány, európai cserkészszövetségekből származó esettanulmányon dolgozni, hogy a különböző korosztályi rendszereket és hatásait elemezzétek. Ennek segítségével rá fogtok jönni, hogyan lehet kiegyensúlyozott korosztályi rendszert kialakítani. Mindenekelőtt azonban élvezzük a jól megérdemelt szünetet. Kész a kávé.

László kihasználta a szünetet, és megkérdezte Johnt, hogy haza tudna-e telefonálni. Már nagyon türelmetlenül várta, hogy beszéljen Évával.

•••

Ezekben a percekben vagy ezer kilométerrel arrébb Éva épp a lakásából sétált lefelé a lépcsőn. Előző éjszaka ügyeletes volt a kórházban, és néhány óra alvás után úgy döntött, hogy bevásárol. Amikor leért a földszintre és kilépett a járdára, fekete bőrruhába öltözött, fekete bukósisakos motorost látott az út másik oldalán. Úgy tűnt, várakozik, úgy gubbasztott kis japán cross-motorján.

Néhány száz méterrel odébb Éva átment az úton, és fürgén a közeli téren található piac felé indult. Nagyokat lélegzett, élvezte a csodás őszi napon a lágy napsütést, amely színes foltokat vetett a zöldséges bódékra.

Hirtelen egy teljes gázzal gyorsító motor zaját hallva megfordult. A motoros pontosan felé száguldott. El akar fordulni, de a motoros elkapta a táskája vállpántját, és kibillentette az egyensúlyából. A táskát durván lerántották a válláról, ő pedig a földre zuhant.

– Állj! Tolvaj! – kiáltotta egy férfi.

De a motoros fürgén eltűnt a közlekedésben. Jópáran összeverődtek Éva körül, aki nehézkesen próbált föltápáskodni. Éles fájdalom hasított a vállába. Kezek nyúltak fölé, hogy segítsenek, mások a ruháját porolták le.

– Ellopta a táskámat!

– Mindent láttam! – kiáltotta egy alacsony, sötét hajú, zöldségeskötényt viselő férfi. – Föl kell jelentenie!

– Micsoda szégyen! Micsoda világban élünk! – siránkozott egy idős hölgy. – Hogy van, kedveském?

– Rendben vagyok – sikerült Évának kimondani, még mindig kábán és kicsit összezavarodva.

Érezte, hogy megindulnak a könnyei, és megpróbálta visszatartani őket. Rendőr tűnt fel:

– Mi történik itt?

Tíz hang is válaszolt neki zavaros magyarázatok és leírások kakofóniáját idézve elő.

– Ööö... Megtámadtak, uram. Elvette a táskám, a pénzem, a papírjaim, mindent...

A rendőr gyorsan úrrá lett a helyzeten, mentőt hívott, és följegyezte a tanúk nevét és címét. Néhány perccel később Éva tiltakozása ellenére is egy hordágyra került, és beemelték egy mentőautóba.

– Nem jó dolog akadékoskodni, hölgyem! Csúnyán elesett, és szüksége van rá, hogy a kórházban megvizsgálják. Aztán majd el kell jönnie a rendőrségre, hogy feljelentést tegyen, és leírja a dokumentumait – magyarázta a rendőr. Éva kimerülten bólintott. A mentő szirénázva elhajtott, a bámészkodók kis csoportja pedig lassacskán eloszlott.

A kórházból, miután a rutinvizsgálat néhány zúzódáson kívül semmi komolyt sem talált, sikerült fölhívnia Istvánt:

– Halló, Pisti? Szia, itt Éva. Kellene egy kicsit segítened...

– Szia Éva! Mi van? Zavarodott a hangod.

– Semmi komoly. Inkább idegesítő. Megtámadtak, és ellopták a táskámat minden papírommal, pénzzel és a lakáskulccsal...

– Micsoda? Ez örület! Biztosan nem sérültél meg?

– Nem, tényleg. Viszont el kell mennem a rendőrségre, hogy feljelentést tegyek, aztán meg kell találnom egy lakatost, hogy kinyissa az ajtómat és kicserélje a zárat. Kíváncsi vagyok... El tudnál vinni a céges autódon? Megrázó volt...

Ez az első alkalom, hogy Éva ilyesmit kér, nagyon komoly megrázkódtatásnak kellett érnie, gondolta István.

– Persze. Indulok is. Hol vagy?

– A kórházban. Annyira köszönöm, Pisti.

Néhány perccel később István a városháza karbantartó részlegének mikrobuszával elvitte Évát a rendőrségre, ahol elvégezték a szükséges eljárást, aztán felkerestek egy lakost, aki beleegyezett, hogy elmegy velük Éva lakására.

Amikor a lépcsőfordulóhoz értek, minden vér kiszaladt Éva arcából. Belemarkolt István karjába. Nyitva volt a lakás ajtaja.

– István, nyitva van az ajtó!

– A keserves mindenit! Nem hiszem el!

Belül az elképzelhető legnagyobb felfordulás fogadta őket. A bútorok felhasítva, a fiókok kiborítva, a padlón mindenütt papírok és ruhák.

Éva egy székre rogyott. A lakatos a látványt szemlélve a fejét vakarta:

– Azt hiszem, szüksége lesz egy új zárra, mégpedig egy erősebbre!

Éva könnyekkel a szemében Istvánhoz fordult:

– Aki ellopta a táskámat meg a kulcsaimat, nem vesztegette az idejét. Föl tudnád hívni a rendőrséget, Pisti? Én képtelen vagyok rá.

István bólintott, és a telefonhoz ment, ami épp abban a pillanatban kezdett csörögni. Fölemelte a kagylót.

– Halló! Nem, István vagyok. Éva is itt van. Adom. – István a mikrofonrészre tette a kezét, és így szólt Évához:

– Péter. Beszélni akar veled. Sürgős!

Éva elragadta a telefont Istvántól, miközben azon csodálkozott, hogy Garamszegi Péter, a szövetség elnöke mi a csodáért akar vele beszélni. Szinte sohasem használt telefont, jobban szerette a személyes beszélgetéseket.

– Halló Péter. Nem, nem zavarsz. Figyelek. Mi van? ... Micsoda?!

István látta, amint Éva arca még sápadtabb és feszültebb lesz.

– Nem, Péter! Nem! Lehetetlen. Ezt nem teheted. Találkoznunk kell. Muszáj! Igen, akár ma este is, ha úgy szeretnéd. Kilenckor nálad? Rendben, ott leszek!

Éva letette, és csukott szemmel az asztalra borult.

– Mi történt, Éva?

– Péter volt. Nem értem! Úgy döntött, hogy lemond, és átadja az

elnökséget Koncz Mihálynak! Beszelnünk kell vele, Pisti. Ha megmarad ennél a döntésénél, akkor hiába dolgoztunk! Megbeszéltem vele ma estére egy találkozót. Neked is el kell jönnöd!

•••